

25.01.2023

Eduskunnan perustuslakivaliokunta

Inarin kunnan lausunto hallituksen esityksestä laiksi saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan perustuslakivaliokunta pyytää Inarin kunnalta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle (274/2022) laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta.

Inarin kunta lausuu hallituksen esityksestä seuraavaa:

Johdanto

Maailmassa ihmisten eriarvoistaminen ja viharikokset nostavat voimakkaasti päätään. Euroopassa, Lähi-idässä ja monella muulla alueella eriarvoisuus ja viharikokset ovat johtanut pahimpaan mahdolliseen lopputulokseen. Eriarvoistaminen kasvaa myös saamelaisalueella, mistä esimerkkinä on riidat siitä, kuka on saamelainen ja kuka ei. Paliskuntien tulkinnat maanomistajien oikeuksista oman maan käyttöön suhteessa saamelaisten perinteiseen elinkeinon harjoittamisoikeuteen ja korkeimman oikeuden viimeaikaiset kalastuslain ratkaisut eivät ole omiaan korostamaan kansalaisten yhdenvertaisuutta. Nykyisen saamelaiskäräjälain ja ehdotetun saamelaiskäräjälain tulkintojen pohjalta on paikallisten oikeuksien kannalta entistä korostuneempaa kuulua saamelaiskäräjien vaaliluetteloon. On vain ajan kysymys, milloin paine eri väestöryhmien välillä kasvaa liian korkeaksi ja tapahtuu jotain peruuttamatonta.

Hallituksen esityksen ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että lakiehdotuksessa on kyse Suomen ratifioiman kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan vuoden 1966 yleissopimuksen, samoin kuin vuodelta 1965 olevan kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen asettamien velvoitteiden toteuttamisesta.

Lakiehdotusta perustellaan Suomen perustuslain 17.3 §:n perusoikeussäännöksellä, mutta perustelutekstissä ei mainita perustuslain alkupäässä olevia 6 §:n mukaisia yhdenvertaisuussäädöksiä. Lakiehdotuksen perustelutekstissä vedotaan useasti kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan vuoden 1966 yleissopimuksen 27 artiklaan, mutta ei mainita

25.01.2023

samaisen sopimuksen alkupäässä olevia 2 artiklaa tai 3 artiklaa, jotka edellyttävät valtioita kohtelemaan kansalaisiaan yhdenvertaisesti. Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja muiden lakiehdotuksessa mainittujen yleissopimusten kohdalla ei ole katsottu tarpeelliseksi mainita kussakin sopimuksessa, niiden alkupäässä mainittuja vaatimuksia kansalaisten yhdenvertaisuudesta.

Yleisen käsityksen mukaan kansalaisten yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys ovat demokraattisen valtion perusta.

Hallituksen esityksen perustelutekstissä tuodaan esille, että jo vuonna 2014 perustuslakivaliokunnassa on tuotu esille, *että nykyinen saamelaismääritelmä on koko olemassaolonsa ajan synnyttänyt ristiriitoja ja soveltamisongelmia*. Hallituksen esityksen perustelutekstin mukaan asia ratkaistaisiin lailla siten, että saamelaismääritelmässä olisi kysymys *nimenomaan henkilön merkitsemisestä saamelaiskäräjien vaaliluetteloon, eli äänioikeudesta saamelaiskäräjien vaaleissa, ei siitä, ketä on pidettävä ylipäätensä saamelaisena*. Lakiehdotus ei ota kantaa siihen, mikä asema saamelaisten perinteisiin oikeuksiin on niillä henkilöillä, jotka eivät ole oikeutettuja äänestämään saamelaiskäräjävaaleissa. On todennäköisesti ristiriidat väestöryhmien ja ihmisten välillä tulevat lakiehdotuksen myötä lisääntymään.

Inarin kunta on kiinnittänyt huomiota ehdotetun lain yhteistoiminta pykälien 9 §, 9a§ ja 9b § muotoiluun. Ehdotettu muotoilu tarkoittaa, että esimerkiksi kaavoitushankkeissa maanomistajan oikeusturvan toteuttamiseksi riittää maanomistajan kuuleminen, mutta saamelaiskäräjien kanssa tulee pyrkiä yksimielisyyteen. Tämä tarkoittaa tosiasiallisesti sitä, että saamelaiskäräjille muodostuu parempi oikeus vaikuttaa yksityisen maanomistajan oikeuteen käyttää omaisuuttaan kuin maanomistajalla itsellään.

Suomen perustuslaki sekä kansainväliset sopimukset edellyttävät kaikkien ihmisten yhdenvertaista ja syrjimätöntä kohtelua. Yhdessäkään laissa tai sopimuksessa ei esitetä, että jokin ihmisryhmä voitaisiin asettaa toisia parempaan asemaan. Tämä periaate koskee valtaväestön suhdetta vähemmistöön sekä vähemmistön suhdetta enemmistöön. Esimerkiksi monissa arabimaissa vähemmistö on vallassa suhteessa enemmistöön.

Lakiehdotuksen perusteluissa viitataan useasti **kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen** 27 artiklaan, mutta ei mainita samaisen sopimuksen 2 artiklaa ja 3 artiklaa, jotka eivät tue lakiehdotuksen tulkintaa sopimuksen soveltamisesta lakiehdotuksessa kirjatulla tavalla. Sama tilanne korostuu lakiehdotuksen perustelutekstissä perustuslain ja kaikkien kansainvälisten sopimusten referaateissa. Lakiehdotuksen perusteluissa on otettu tavaksi painottaa poliittisten päämäärien mukaisesti joitain perustuslain

25.01.2023

ja kansainvälisten sopimusten säädöksiä, mutta jättää mainitsematta perustuslain ja kansainvälisien sopimuksien perustan eli ihmisten yhdenvertaisuuden ja kaikkinaisen eriarvoisuuden kieltämisen.

Lakimuutosta perustellaan perustuslain 17 § 3 momentilla ja kansainvälisillä sopimuksilla. Esityksessä unohdetaan samaisen perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuutta korostavat säädökset sekä 15 §:n ja 18 §:n säädökset omaisuudensuojasta ja oikeudesta työhön ja elinkeinovapaudesta. Nämä yhdenvertaisuutta korostavat periaatteet toistuvat useissa Suomen ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa ja julistuksissa. Ehdotettujen muutosten esitetyssä muodossaan voidaan katsoa vaarantavan Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen sopimuksen 2 artiklan kohdassa 1 a) mainitun periaatteen. Rotusyrjintä voi kohdistua enemmistön taholta vähemmistöön tai vähemmistön taholta enemmistöön. Kummatkin muodot ovat tuomittavia. Vain yhdenvertaisuus voi olla tasa-arvoista kansalaisvaltiota kannatteleva periaate.

Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen tulkinta tulee olla sellainen, että alueellisesti saamelaisalueella kaikki kansalaiset ovat 2 artiklan mukaisesti yhdenvertaisia, joskin saamelaiskulttuuri asettaa alueellisesti ne reunaehdot, joiden mukaan paikallisten oikeudet muodostuisivat riippumatta mihin etniseen ryhmään he kuuluvat. Perustuslain ja kansainvälisten sopimusten yhdenvertaisuusvaatimus edellyttää myös elinkeinovapautta, jossa alkuperäiskansan kulttuuriperusteen perusteella ei saa estää toisia nauttimasta perustuslain suomaa omaisuudensuojaa ja hankkimasta toimeentuloa. Täytyy muistaa, että saamelaisten kotiseutualueella alle puolet saamelaisista saa toimeentulonsa alkuperäiskansan tapakulttuurin mukaisista ammanteista. On myös muistettava, että poronhoito ja muut saamelaiskulttuuriin luettavat elinkeinot ovat kehittyneet ja kaupallistuneet muun maailman mukana eivätkä ne ole irrallaan muun yhteiskunnan kehityksestä. Poronhoito ja muu saamelaisen kulttuurin harrastaminen ei myöskään ole saamelaisten yksinoikeus, vaikka enemmistö saamelaisalueen poronmistajista onkin saamelaiskäräjien vaaliluettelossa.

Inarin kunta katsoo, että saamelaisuutta pitäisi ajatella alueellisena ilmiönä ja tapakulttuurina, eikä saamelaisten henkilökohtaisena etuna. Tämä tarkoittaa, että saamelaisten kotiseutualueella saamelaisuus määrittää kaikkien saamelaisalueella asuvien oikeuksia, tapakulttuuria ja elinkeinoja. Toisin sanoen saamelaisten kotiseutualueella vuosisatainen tapakulttuuri (saamelainen tapakulttuuri) määrittelee alueen lainsäädäntöä alueellisesti ja se tulisi koskea kaikkia alueen asukkaita yhdenvertaisesti. Tällöin toteutuisi saamelaisten oikeudet harjoittaa kulttuuriaan ja elinkeinoaan (PL 17.3 §) mutta nämä oikeudet olisivat yhdenvertaisesti kaikkien alueella asuvien oikeuksia (PL 6 § ja 15 § ja 18 §). Edelleenkin voisi olla elinkeinoihin liittyviä etuoikeuksia esim.

25.01.2023

kalastus ja poronhoito, mutta nämä edut olisivat kaikkia samaa ammattia harjoittavien oikeuksia.

25.01.2023

Lausunto

Inarin kunta tiedostaa, että riitelyn sijasta lakiehdotus tulisi saada hyväksyttyä jossain muodossa. Esityksen mukaisella esityksellä on laaja kannatus saamelaiskäräjien piirissä, mutta yhdenvertaisuuspuutteet tulisi lakiehdotukseen jotenkin korjata. Esityksen 16 § selkeyttää saamelaiskäräjien työntekijöiden statusta, joka on nykyisessä laissa epämääräinen.

Yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite 9 §, 9a § ja 9b §

Säännöstä viranomaisten neuvotteluelvoitteesta esitetään muutettavaksi yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoitteeksi. Velvoitteen menettelyvaatimuksista sekä saamelaisten oikeuksien huomioon ottamisesta viranomaisten toiminnassa säädettäisiin tarkemmin. Laissa säädettäisiin muun muassa viranomaisten toimenpiteitä koskevasta saamelaiskulttuurin heikentämiskiellosta. Sääntelyn tarkoituksena on täyttää niin sanotun vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatteen asettamat vaatimukset.

Inarin kunta ei pidä hyväksyttävänä nykyisen lain 9 § muutoksia neuvotteluelvoitteen osalta eikä lakiesitystä koskien pykälää 9 a §, joka on osaltaan erittäin väljästi kirjoitettu esitys. Inarin kunta pitää nykyisessä laissa määriteltyjä neuvotteluelvoitteita riittävinä. Lain muutos hallituksen esityksen mukaisesti johtaisi erittäin todennäköisesti kunnallisen itsehallinnon kanssa ristiriidassa olevan veto-oikeuden muodostumiseen maankäyttöön ja elinkeinojen kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä. Inarin kunta haluaa korostaa, että saamelaiskäräjälain muutoksessa ei tule pyrkiä luomaan lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka olisivat ristiriidassa maankäytön suunnitteluun ja ohjaukseen liittyvän kunnallisen itsehallinnon sekä maankäyttö- ja rakennuslain kanssa.

Asiakokonaisuuksien, joita muutos koskisi neuvotteluelvoitteen osalta, määrittely on jätetty erittäin väljäksi. Yleisesti on kuitenkin tiedossa, että saamelaiskulttuuriin liittyvät läheisesti metsästys-, kalastus ja poronhoitoasiat. Neuvotteluelvoitteen laajennus ja de facto veto-oikeuden muodostuminen maankäytön suunnitteluun sekä maa- ja vesialueiden käyttöön hallituksen esityksen mukaisesti asettaisi saamelaisalueen kunnat eriarvoiseen asemaan maankäytön suunnittelussa verrattuna muihin kuntiin ja rapauttaisi kunnallista itsehallintoa. Inarin kunta pitää tärkeänä, että maankäytön suunnittelu ja ohjaus säilyvät edelleen kunnallisen demokraattisen ohjauksen piirissä, eikä hyväksy esitettyä muutosta neuvotteluelvoitteeseen saamelaiskäräjälain pykälään 9 § eikä pykälän 9 a §:n mukaista kirjausta, jolla heikennettäisiin tosiasiallisesti viranomaisten toimivaltaa koskien maa- ja vesialueiden käyttöä.

Inarin kunta toteaa myös, että saamelaiskäräjälakiehdotuksen 9 §, 9a § ja 9b § nykyisessä muodossaan eivät täytä perustuslain ja kansainvälisten sopimusten yhdenvertaisuusvaatimusta. Lakiehdotuksen yhteistoiminta- ja

25.01.2023

neuvotteluelvoite edellyttää pyrkimystä saavuttaa yksimielisyys saamelaiskäräjien kanssa tai saamelaiskäräjien suostumusta ennen päätöksentekoa. Laissa ei ole ratkaistu korvausvelvollisuutta yksityiselle elinkeinonharjoittajalle, jos päätöksenteon edellyttämä neuvotteluelvoite tai suostumusmenettely hidastaa hanketta siinä määrin, että se aiheuttaa hankkeen peruuntumisen, vaikka myöhemmin yhteisymmärrys hankkeesta tai suostumus hankkeelle saataisiinkin.

Lakiehdotukseen kirjattu yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite asettaa kunnan neuvottelutilanteessa vaikeaan asemaan. Maankäyttö- ja rakennuslain 101 §:n mukaan kunta on velvollinen lunastamaan tai korvaamaan asema- tai yleiskaavassa muuhun kuin yksityiseen rakennustoimintaan varatun alueen, jos maanomistaja ei voi kaavamääräysten takia käyttää aluetta kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla hyväkseen. Lakiehdotuksen mukaan saamelaiskäräjät voi esittää vaatimuksia, mutta kunnan suostuessa vaatimukseen korvausvelvollisuus siirtyy kunnalle.

Hallituksen esityksen perusteluissa on pidetty tärkeänä menettelyä, joka mahdollistaa vilpittömien, oikea-aikaisten ja aidosti yksimielisyyteen pyrkivien keskustelujen käymistä asiasta mahdollisimman tasavertaisten neuvotteluosapuolten kesken. Tavoite on hyväksyttävä, mutta lakiehdotuksen 9 §, 9a§ ja 9b § säädöksiä tulisi tarkentaa siten, että yhteistoimintavelvoitteen täyttäminen ei aiheuta hankkeiden tarpeetonta viivästymistä ja sitä kautta aseta alueen asukkaita ja elinkeinonharjoittajia eriarvoiseen asemaan.

Inarin kunta esittää, että nykyisen lain 9 § säilytetään nykyisellään ja lakiehdotuksen yhteistoimintapykälät 9 §, 9a§ ja 9b § rajoitettaisiin koskemaan vain valtion viranomaisia. Kunta demokraattisena, alueellisena järjestelmänä edustaa yhdenvertaisesti kaikkia kuntalaisia eikä yhdenvertaisuuden käsite perustuslain ja kansainvälisten sopimuksien pohjalta mahdollista yhdelle ryhmälle muita parempia neuvotteluedellytyksiä. Kunnan toimintaa ohjaa jo nykyisellään kuntalaki 404/2015, hallintolaki 434/2003, laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019 ja monet muut hallintoaloja koskevat erityislait, jotka takaavat saamelaiskäräjille lausunnonanto-oikeuden erilaisissa viranomaisprosesseissa.

Inarin kunta esittää, että yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoitteen toteuttamiseksi säädettäisiin uusi laki **saamelaisten kotiseutualueesta**. Laissa tulee tuoda korostetusti esille, että saamelaisten kotiseutualueella saamelainen kulttuuri ja tapaoikeus määrittelevät saamelaisten kotiseutualueella noudatettavaa lainsäädäntöä ja lain tulkintaa, mutta nämä lainsäädökset ja tulkinnat sekä niillä muodostuvat oikeudet kohdistuvat kaikkiin saamelaisten kotiseutualueella asuviin yhdenvertaisesti. Saamelaiskäräjien alaisuuteen muodostettaisiin erillinen yhteistyöelin, jossa puheenjohtajana olisi valtion edustaja ja jäsenenä Saamelaiskäräjien edustajien lisäksi myös kuntien

25.01.2023

edustajat. Tällä menettelyllä yhteistyömenettelystä ja tiedonkulusta muodostuu kaksisuuntainen ja se on alueellista perustuslain ja kansainvälisten sopimusten mukaista yhdenvertaisuutta korostava. Laissa saamelaisten kotiseutualueesta korostuisi, että saamelaisten kotiseutualueella kaikki asukkaat ovat ja yhdenvertaisia, mutta Saamelaisten kotiseutualueella olevat tavat ja oikeudet eivät välttämättä ole yhdenvertaiset Saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella noudatettaviin tapoihin ja oikeuksiin.

Yhteenveto

Mikäli ehdotus saamelaiskäräjistä annettavaksi laiksi on tavoitteellista saada hyväksytyksi tämän hallituskauden aikana, hyväksyminen on Inarin kunnan mielestä hyväksyttävissä kunnan esittämin muutoksin ja sillä edellytyksellä, että saamelaiskäräjälain rinnalle laaditaan *Laki Saamelaisten kotiseutualueesta*. Laissa tulee tuoda korostetusti esille, että saamelaisten kotiseutualueella saamelainen kulttuuri ja tapaoikeus määrittelee saamelaisten kotiseutualueella noudatettavaa lainsäädäntöä ja lain tulkintaa, mutta nämä lainsäädökset ja tulkinnat sekä niillä muodostuvat oikeudet kohdistuvat kaikkiin saamelaisten kotiseutualueella asuviin yhdenvertaisesti.

Laissa saamelaisten kotiseutualueesta voitaisiin ottaa kantaa esimerkiksi poronhoitolain 2.2 §:n erityistä poronhoitoaluetta koskeviin tulkintoihin, esimerkiksi valtion maalla olevien laidunmenetysten korvauskynnykseen, kalastuksen ja metsästyksen erityiskysymyksiin ja saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolisten metsästäjien kiintiöihin, valtion maan metsätalouteen, maastoliikenteeseen yms. Laki ei kilpailisi esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslaissa kunnalle annetuista oikeuksista, mutta laki voisi ottaa kantaa valtion maalle suunnitellun toiminnan saamelaiskulttuurille muodostamasta haitan ja vahingon korvausvelvollisuuteen ja korvausten määrään. Myös kolttalaki voitaisiin sisällyttää lakiin saamelaisten kotiseutualueesta. Kolttalaki tulisi käsittää erityisalueena, jolla asuvalla on oikeus erityiseen kolttalaissa määriteltyyn etuuteen.

Saamelaisten kotiseutualueelle tulisi määritellä erillinen saamelaiskäräjien alaisuudessa toimiva yhteistyöelin, jossa puheenjohtajan nimittää valtioneuvosto, mutta jossa on saamelaiskäräjien nimittämien edustajien lisäksi kuntien edustajat. Toimielimen tehtävänä olisi antaa lausuntoja, tehdä lakialoitteita sekä vastata nykyisin metsähallituksen luontopalveluille kuuluvista metsästyks-, kalastus- yms. lupa-asioista. Myös muut mahdolliset alueen asukkaiden elinkeinoin ja kulttuurin harjoittamisen edellytysten valmisteluasiat kuuluisivat tämän lain alaisuuteen.

Edellä kuvatulla menettelyllä päästäisiin siihen, että:

25.01.2023

- perustuslain ja kansainvälisten sopimusten yhdenvertaisuusvaatimus toteutuisivat, kuten myös nyt esillä olevan lakiehdotuksen tavoitteet
- henkilö voisi pitää itseään saamelaisena, vaikka häntä ei ole merkitty saamelaiskäräjien vaaliluetteloon
- saamelaisalueelle voisi muodostua erilaista lainsäädäntöä, joka kumpuaisi paikallisesta tapakulttuurista (metsästys, kalastus, maastoliikenne yms.)
- keskeisissä asioissa kunta ja saamelaiskäräjät voisivat ajaa yhteisesti asioita eduskunnassa ilman eturistiriitoja
- saamelaiskäräjien toiminnassa korostuisi saamelaisten kotiseutualueen etujen ajaminen yhdessä alueen kaikkien asukkaiden kanssa.

Saamelaiskeskustelu on mennyt eriarvoistavaksi. Myös lainsäädäntövalmistelussa on ilmennyt eriarvoistavia kirjauksia. Esimerkiksi uudessa ehdotuksessa luonnonsuojelulaiksi oli kirjattu, *että kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueilla saamelaisella poronhoitajalla on oikeus rakentaa kammeja*. Kirjaushan tarkoittaa, että samalla alueella paimentava ei-saamelainen poronhoitaja ei saisi rakentaa kammeja. Myös korkeimman oikeuden ratkaisut Tenojoen kalastusasioissa (KKO:20022:25 ja KKO:2022:26) sekä Lapin käräjäoikeuden päätökset Juutuajoen kalastuksesta herättävät hämmennystä ehdotetun lain perustelutekstin myötä. Kuinka voi osoittaa olevansa saamelainen, jos ei kuulu äänioikeutettujen piiriin. Eri etnisten ryhmien lainsäädännöllinen vastakkaisasettelu voi johtaa ennen pitkää fyysiseen konfliktiin.

Lausunnon ohessa on yhteenveto lausunnossa esitetyistä lainkohdista ja kansainvälisistä sopimuksista.

Inarin kunnanhallitus

Tommi Kasurinen
kunnanjohtaja

Arto Leppälä
tekninen johtaja

25.01.2023

Lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset

Perustuslaki:

6 § 1 ja 2. momentti: *Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.*

15 §: Omaisuuden suoja

Jokaisen omaisuus on turvattu.

Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla.

17 § 3 momentti: *Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käänösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.*

18 §: Oikeus työhön ja elinkeinovapaus

Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta.

Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Oikeudesta työllistävään koulutukseen säädetään lailla. Ketään ei saa ilman lakiin perustuvaa syytä erottaa työstä.

22 §: Perusoikeuksien turvaaminen

Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslain 17 § 3 momentissa on turvattu saamelaisten oikeus ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tämä oikeus ei kuitenkaan saa loukata perustuslain 6 §:ssä mainittua yhdenvertaisuuden vaatimusta, eikä 15 §:ssä mainittua omaisuudensuojaa eikä myöskään 18 §:ssä mainittua elinkeinovapautta. Suomessa saamelaiskulttuuriin kuuluvien elinkeinojen ja tapakulttuurin harjoittaminen ei ole säädetty saamelaisten yksinoikeudeksi. Samat elinkeinot ja tapakulttuurit ovat käytössä kaikilla saamelaisalueella asuvilla.

Edellä todettu yhdenvertaisuusvaatimus korostuu Suomen ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa:

25.01.2023

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot, katsoen, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti ihmiskunnan kaikkien jäsenten synnynnäisen arvon sekä yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksien tunnustaminen muodostavat vapauden, oikeuden ja rauhan perustan maailmassa; tunnustaen, että nämä oikeudet johtuvat ihmisen synnynnäisestä arvosta; tunnustaen, että Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaisesti kansalaisvapauksia ja poliittista vapautta sekä vapautta pelosta ja puutteesta nauttivan vapaan ihmisen ihanne voidaan saavuttaa vain, jos luodaan olosuhteet, joissa jokainen saattaa nauttia kansalaisoikeuksistaan ja poliittisista oikeuksistaan sekä taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oikeuksistaan; katsoen, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan nojalla valtioiden velvollisuus on edistää ihmisoikeuksien ja -vapauksien yleismaailmallista kunnioittamista ja noudattamista; tietoisina, että jokaisella ihmisellä on velvollisuuksia toisia ihmisiä ja sitä yhteiskuntaa kohtaan, johon hän kuuluu, ja että hän on velvollinen myötävaikuttamaan tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien edistämiseksi ja noudattamiseksi, ovat sopineet seuraavista artikloista:

2 artikla:

1. Jokainen sopimusvaltio sitoutuu kunnioittamaan ja takaamaan jokaiselle alueellaan olevalle ja oikeuspiiriinsä kuuluvalla yksilöllä tässä yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet ilman minkäänlaista rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää.

2. Jokainen valtio sitoutuu perustuslakiansa mukaisessa järjestyksessä ja tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin toteuttaakseen lainsäädännöllä tai muulla tavalla tässä yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet, jotka eivät jo ole voimassa.

3. Jokainen sopimusvaltio sitoutuu:

a) varmistamaan, että jokaisella henkilöllä, jonka tässä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on käytettävissään tehokas oikeuskeino, vaikka loukkauksen olisivat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt;

b) varmistamaan, että se joka turvautuu sellaiseen oikeuskeinoon, saa oikeutensa ratkaistuksi toimivaltaisen oikeudellisen, hallinnollisen tai lakiasäätävän viranomaisen tai muun valtion oikeusjärjestyksen mukaan

25.01.2023

toimivaltaisen viranomaisen toimesta, sekä kehittämään oikeuskeinojen käyttömahdollisuuksia;

c) varmistamaan, että toimivaltaiset viranomaiset panevat täytäntöön sellaisten oikeuskeinojen perusteella annetut päätökset.

3 artikla:

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan jokaiselle miehelle ja naiselle yhtäläisen oikeuden päästä osalliseksi kaikista tässä yleissopimuksessa mainituista kansalaisoikeuksista ja poliittisista oikeuksista.

27 artikla

Niissä valtioissa, joissa on kansallisia, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä, tällaisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään.

Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamisesta koskeva kansainvälisen yleissopimus:

1 artikla

Kohta 1: Tässä yleissopimuksessa tarkoittaa käsite 'rotusyrjintä' kaikkea rotuun, ihonväriin tahi syntyperään tahi kansalliseen tai etniseen alkuperään perustuvaa erottelua, poissulkemista, etuoikeutta, jonka tarkoituksena tai seurauksena on ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tasapuolisen tunnustamisen, nauttimisen tai harjoittamisen mitätöiminen tai rajoittaminen poliittisella, taloudellisella, sosiaalisella, sivistyksellisellä tai jollain muulla julkisen elämän alalla.

Kohta 4: Rotusyrjinnäksi ei ole katsottava erityisiä toimenpiteitä, joiden ainoana tarkoituksena on taata riittävä edistys tietyille rodullisille tai etnisille ryhmille tahi yksilöille, jotka tarvitsevat välttämättömänä pidettävää suojelua sen varmistamiseksi, että nämä ryhmät tai yksilöt voivat yhtäläisesti nauttia ja käyttää ihmisoikeuksia ja perusvapauksia. Edellytyksenä on kuitenkin, että tällaiset toimet eivät johda erilaisten oikeuksien voimassa pitämiseen eri roturyhmille ja että niitä ei jatketa sen jälkeen, kun tavoite, jonka vuoksi niihin ryhdyttiin, on saavutettu.

2 artikla

Kohta 1: Sopimusvaltiot tuomitsevat rotusyrjinnän ja sitoutuvat kaikin asianmukaisin keinoin viipymättä ryhtymään rotusyrjinnän poistamiseen sen

25.01.2023

kaikissa ilmenemismuodoissa sekä kaikkien rotujen välisen ymmärtämyksen edistämiseen, ja tässä tarkoituksessa

- a) jokainen sopimusvaltio sitoutuu olemaan ryhtymättä mihinkään rotusyrjintää sisältävään tekoon tai rotusyrjinnän harjoittamiseen ihmisiä, ihmisryhmiä, tai laitoksia*
- b) jokainen sopimusvaltio sitoutuu olemaan kannattamatta, puolustamatta tai avustamatta minkään henkilön tai järjestön harjoittamaa rotusyrjintää;*
- c) jokaisen sopimusvaltion on ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin hallituspolitiikan samoin kuin kansallisesti ja paikallisesti käytettävien toimintatapojen tarkistamiseksi sekä kaikkien sellaisten lakien ja asetusten muuttamiseksi, peruuttamiseksi tai kumoamiseksi, jotka synnyttävät tai säilyttävät rotusyrjintää, missä tahansa sitä esiintyykin;*
- d) jokaisen sopimusvaltion tulee kieltää ja lopettaa kaikin tarkoituksenmukaisin keinoin, niihin luettuna olosuhteiden vaatimat lainsäädäntötoimet, jokaisen henkilön., ryhmän tai järjestön harjoittama rotusyrjintä;*
- e) jokainen sopimusvaltio sitoutuu asianmukaisesti suosimaan yhdentymiseen pyrkiviä, eri rotuja edustavia järjestöjä ja liikkeitä sekä muita rotujen välisiä esteitä poistavia toimenpiteitä, niin myös vastustamaan kaikkea, mikä on omiaan vahvistamaan rotuerottelua.*

Kohta 2: Sopimusvaltioiden tulee, milloin olosuhteet antavat aiheutta, ryhtyä sosiaalisella, taloudellisella, sivistyksellisellä ja muilla aloilla erityisiin ja konkreettisiin toimiin riittävän kehityksen ja suojelun varmistamiseksi tietyille roturyhmille tai niihin kuuluville yksilöille, jotta niille taattaisiin täydelliset ja yhtäläiset oikeudet ihmisoikeuksien ja perusvapauksien nauttimiseen. Nämä toimenpiteet eivät missään tapauksessa saa johtaa siihen, että pidetään voimassa erilaisia tai erityisiä oikeuksia eri roturyhmiä varten sen jälkeen, kuu tavoitteet, joiden vuoksi niihin ryhdyttiin, on saavutettu.

4 artikla:

Sopimusvaltiot tuomitsevat kaiken propagandan ja kaikki järjestöt, joiden perustana ovat aatteet tai opit jonkin rodun tahi samaa ihonväriä tai etnistä alkuperää olevan henkilöryhmän paremmuudesta tai jotka pyrkivät perustelemaan tai edistämään rotuvihaa ja syrjintää missä muodossa tahansa, sekä sitoutuvat ryhtymään välittömiin positiivisiin toimiin poistaakseen kaiken sellaisen syrjinnän ja siihen yllyttämisen. Niiden tulee tässä tarkoituksessa, huomioon ottaen Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sisältyvät periaatteet ja tämän yleissopimuksen 5 artiklassa erityisesti luetellut oikeudet, mm.:

25.01.2023

- a) *selittää lain mukaan rangaistaviksi teoiksi kaiken rodulliseen ylemmyyteen tai vihaan perustuvien aatteiden levittämisen, rotusyrjintään kiihottamisen samoin kuin kaikki väkivaltaiset teot tai yllyttämisen sellaisiin tekoihin toista rotua tai toista ihonväriä tahi etnistä alkuperää olevaa henkilöryhmää vastaan, samoin kuin myös kaiken rotusortotoiminnan avustamisen, sen rahoittamisen mukaan lukien;*
- b) *selittää laittomiksi ja kieltää järjestöt samoin kuin organisoitu ja muu propagandatoiminta, joka edistää rotusyrjintää ja siihen yllyttää, sekä pitää tällaisiin järjestöihin tai tällaiseen toimintaan osallistumista lain mukaan rangaistavana tekona; sekä*
- c) *kieltää valtiollisia tai paikallisia julkisia viranomaisia tai laitoksia edistämästä rotusyrjintää tai siihen kiihottamasta.*

Yhdistyneiden kansakuntien julistus alkuperäiskansojen oikeuksista:

Yleiskokous, joka toimii Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärien ja periaatteiden mukaisesti sekä nojautuu siihen, että valtiot täyttävät vilpittömässä mielessä niille peruskirjan mukaan kuuluvat velvoitteensa, vakuuttaa, että alkuperäiskansat ovat yhdenvertaisia kaikkien kansojen kanssa, samalla kun se tunnustaa kaikkien kansojen oikeuden olla erilaisia, pitää itseään erilaisena ja tulla kunnioitetuksi sellaisenaan.

Kansallisten vähemmistöjen suojelua koskeva puitesopimus (asetus 2/1998):**4 artikla**

Kohta 2. Sopimuspuolet sitoutuvat tarvittaessa ryhtymään toimenpiteisiin täyden ja tehokkaan yhdenvertaisuuden edistämiseksi kaikilla talous- ja yhteiskuntaelämään sekä poliittisen elämän ja kulttuurielämän aloilla kansalliseen vähemmistöön ja valtaväestöön kuuluvien välillä. Tässä suhteessa sopimuspuolten tulee asianmukaisesti ottaa huomioon kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden erityisolosuhteet.

6 artikla

Kohta 1: Sopimuspuolet rohkaisevat suvaitsevaisuuden henkeä ja kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä ryhtyvät tehokkaisiin toimenpiteisiin edistääkseen keskinäistä kunnioitusta, ymmärtämystä ja yhteistyötä erityisesti koulutuksen, kulttuurin ja viestinnän alalla kaikkien alueellaan asuvien henkilöiden kesken riippumatta heidän etnisestä, sivistyksellisestä, kielellisestä tai uskonnollisesta identiteetistään.

Euroopan ihmisoikeussopimus

25.01.2023

14 artikla: *Tässä yleissopimuksessa tunnustetuista oikeuksista ja vapauksista nauttiminen ilman minkäänlaista sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää.*

Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus

j) kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kunnioittaa, suojella ja ylläpitää alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen sellaista tietämystä, keksintöjä ja käytäntöä, joka sisältyy biologisen monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön kannalta merkityksellisiin perinteisiin elämänmuotoihin ja edistää ja laajentaa niiden soveltamista mainittujen yhteisöjen luvalla ja myötävaikutuksella sekä rohkaista tietämyksestä, keksinnöistä ja käytännöstä saadun hyödyn tasapuolista jakoa,

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus:

2 artikla

Kohta 2: Sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan, että tässä yleissopimuksessa mainittuja oikeuksia käytetään ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen tai muuhun seikkaan perustuvaa syrjintää.

6 artikla

Kohta 1: Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat oikeuden työhön, joka käsittää jokaiselle kuuluvan oikeuden hankkia toimeentulonsa vapaasti valitsemallaan tai hyväksymällään työllä ja ne ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin tämän oikeuden turvaamiseksi.

Yhdistyneiden kansakuntien julistus alkuperäiskansojen oikeuksista

Yleiskokous, joka toimii Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärien ja periaatteiden mukaisesti sekä nojautuu siihen, että valtiot täyttävät vilpittömässä mielessä niille peruskirjan mukaan kuuluvat velvoitteensa, vakuuttaa, että alkuperäiskansat ovat yhdenvertaisia kaikkien muiden kansojen kanssa, samalla kun se tunnustaa kaikkien kansojen oikeuden olla erilaisia, pitää itseään erilaisina ja tulla kunnioitetuiksi sellaisinaan, vakuuttaa myös, että kaikki kansat vaikuttavat osaltaan ihmiskunnan yhteisen perinnön muodostavien sivilisaatioiden ja kulttuurien moninaisuuteen ja rikkauteen, vakuuttaa lisäksi, että kaikki opit, toimintaperiaatteet ja käytännöt, jotka

25.01.2023

perustuvat ajatukseen joidenkin kansojen tai yksilöiden paremmuudesta näiden kansallisen alkuperän tai rodullisten, uskonnollisten, etnisten tai kulttuuristen erojen perusteella tai puoltavat tätä ajatusta, ovat rasistisia, tieteellisesti väärää, oikeudellisesti pätemättömiä, moraalisesti tuomittavia ja sosiaalisesti epäoikeudenmukaisia, vahvistaa, että alkuperäiskansojen olisi voitava käyttää oikeuksiaan vapaina kaikesta syrjinnästä, on huolestunut siitä, että alkuperäiskansat ovat kärsineet historiallisista vääryyksistä muun muassa siksi, että niiden alueille on muodostettu siirtoasutusta ja niiden maita, alueita ja luonnonvaroja on riistetty ja niitä on siten estetty käyttämästä erityisesti oikeuttaan kehittyä omien tarpeidensa ja etujensa mukaisesti, tunnustaa kiireellisen tarpeen kunnioittaa ja edistää alkuperäiskansoille luonnostaan kuuluvia oikeuksia, jotka perustuvat niiden poliittisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin rakenteisiin sekä kulttuureihin, hengellisiin perinteisiin, historioihin ja filosofioihin, ja erityisesti alkuperäiskansojen oikeuksia maihinsa, alueisiinsa ja luonnonvaroihinsa, tunnustaa lisäksi kiireellisen tarpeen kunnioittaa ja edistää alkuperäiskansojen oikeuksia, jotka on vahvistettu valtioiden kanssa tehdyillä sopimuksilla ja muilla rakentavilla järjestelyillä, suhtautuu myönteisesti siihen, että alkuperäiskansat järjestäytyvät parantaakseen poliittisia, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä olojaan sekä lopettaakseen kaikenlaisen syrjinnän ja sorron siellä, missä niitä esiintyy, on vakuuttunut siitä, että ohjaamalla itseensä sekä maihinsa, alueisiinsa ja luonnonvaroihinsa vaikuttavaa kehitystä alkuperäiskansat voivat ylläpitää ja vahvistaa instituutioitaan, kulttuurejaan ja perinteitään sekä edistää kehittymistään omien pyrkimystensä ja tarpeidensa mukaisesti, tunnustaa, että alkuperäiskansojen tiedon, kulttuurien ja perinteisten käytäntöjen kunnioittaminen edistää osaltaan ympäristön kestävä ja tasapuolista kehitystä ja asianmukaista hoitoa, korostaa alkuperäiskansojen maiden ja alueiden demilitarisoinnin osuutta rauhaan, taloudelliseen ja sosiaaliseen edistykseen ja kehitykseen sekä yhteisymmärrykseen ja ystävällisiin suhteisiin maailman kansakuntien ja kansojen välillä, tunnustaa erityisesti alkuperäiskansoihin kuuluvien perheiden ja yhteisöjen oikeuden säilyttää lapsen oikeuksien mukainen jaettu vastuu lastensa kasvatuksesta, koulutuksesta ja hyvinvoinnista, katsoo, että valtioiden ja alkuperäiskansojen välisissä sopimuksissa ja muissa rakentavissa järjestelyissä vahvistettuihin oikeuksiin liittyy joissakin tilanteissa kansainvälistä merkitystä, etua, vastuuta ja luonnetta, katsoo myös, että sopimukset ja muut rakentavat järjestelyt sekä niiden ilmentämä suhde muodostavat perustan alkuperäiskansojen ja valtioiden välisen kumppanuuden vahvistamiselle, on tietoinen siitä, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus ja kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus sekä Wienin julistus ja toimintaohjelma vahvistavat kaikkien kansojen itsemääräämisoikeuden perustavan merkityksen; tämän oikeuden perusteella kansat määräävät vapaasti poliittisen asemansa ja ylläpitävät vapaasti taloudellista, sosiaalista ja sivistyksellistä kehitystään, pitää mielessä, että

25.01.2023

mikään tässä julistuksessa ei saa evätä miltään kansalta sen itsemääräämisoikeutta, jota se käyttää kansainvälisen oikeuden mukaisesti, on vakuuttunut siitä, että alkuperäiskansojen oikeuksien tunnustaminen tällä julistuksella edistää valtioiden ja alkuperäiskansojen välisiä sopusointuisia yhteistyösuhteita, jotka perustuvat oikeudenmukaisuuden, kansanvallan, ihmisoikeuksien kunnioittamisen, syrjimättömyyden ja vilpittömän mielen periaatteisiin, kannustaa valtioita noudattamaan kaikkia, erityisesti ihmisoikeuksiin liittyviä velvoitteitaan, joita kansainvälisten asiakirjojen mukaan sovelletaan alkuperäiskansoihin, sekä panemaan ne tehokkaasti täytäntöön neuvotellen ja toimien yhteistyössä kyseisten kansojen kanssa, korostaa, että Yhdistyneillä Kansakunnilla on tärkeä ja jatkuva tehtävä edistettäessä ja suojeltaessa alkuperäiskansojen oikeuksia, usko, että tämä julistus on uusi tärkeä edistysaskel pyrittäessä alkuperäiskansojen oikeuksien ja vapauksien tunnustamiseen, edistämiseen ja suojelemiseen sekä kehitettäessä Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän asiaankuuluvaa toimintaa tällä alalla, tunnustaa ja vahvistaa, että alkuperäiskansaan kuuluvilla yksilöillä on oikeus kaikkiin kansainvälisessä oikeudessa tunnustettuihin ihmisoikeuksiin ilman syrjintää ja että alkuperäiskansoilla on kollektiivisia oikeuksia, jotka ovat välttämättömiä niiden olemassaololle, hyvinvoinnille ja kokonaiskehitykselle kansoina, tunnustaa, että alkuperäiskansojen asema vaihtelee alueittain ja maittain ja että kansallisten ja alueellisten erityispiirteiden sekä erilaisten historiallisten ja kulttuuristen taustojen merkitys olisi otettava huomioon, ja julistaa juhlallisesti seuraavan Yhdistyneiden Kansakuntien julistuksen alkuperäiskansojen oikeuksista tavoitetasoksi, jolle on pyrittävä kumppanuuden ja keskinäisen kunnioituksen hengessä:

18 artikla: Alkuperäiskansoilla on oikeus osallistua omien toimintaperiaatteidensa mukaisesti valittujen edustajiensa kautta päätöksentekoon asioissa, jotka voivat vaikuttaa näiden kansojen oikeuksiin, sekä oikeus ylläpitää ja kehittää omia päätöksentekuelimiään. 19 artikla Valtiot neuvottelevat vilpittömässä mielessä ja toimivat yhteistyössä kyseisten alkuperäiskansojen kanssa näiden omien edustuselinten kautta saadakseen niiden vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen ennen kuin valtiot hyväksyvät ja panevat täytäntöön lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia toimia, jotka voivat vaikuttaa alkuperäiskansoihin.

32 artikla:

- 1. Alkuperäiskansoilla on oikeus määrätä ja kehittää ensisijaisia tavoitteita ja strategioita maidensa tai alueidensa ja muiden luonnonvarojensa kehittämistä tai käyttöä varten.*
- 2. Valtiot neuvottelevat vilpittömässä mielessä ja toimivat yhteistyössä kyseisten alkuperäiskansojen kanssa näiden omien edustuselinten kautta saadakseen niiden vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen*

25.01.2023

ennen kuin valtiot hyväksyvät hankkeita, jotka vaikuttavat alkuperäiskansojen maihin tai alueisiin ja muihin luonnonvaroihin, erityisesti kehitettäessä, käytettäessä tai hyödynnettäessä mineraali- tai vesivaroja tai muita luonnonvaroja.

3. Valtiot tarjoavat tehokkaat järjestelmät, joiden avulla hyvitetään asianmukaisesti ja oikeudenmukaisesti edellä mainittu toiminta, ja niiden on toteutettava asianmukaiset toimet, joilla lievennetään ympäristöön kohdistuvia, taloudellisia, sosiaalisia, sivistyksellisiä ja hengellisiä haittavaikutuksia.

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus nro 169

Kansainvälisen työjärjestön yleissopimus nro 169 alkuperäis- ja heimokansoista ei sisällä alkuperäiskansan tai alkuperäiskansan jäsenen määritelmää... ILO-sopimus vastaa ja edustaa alkuperäiskansan yleisempää käyttöä kansainvälisessä oikeudessa. Käsite koskee omaleimaisten etnisten (siis historiallisten ja kulttuuristen) ryhmien tunnistamista niiden ylisukupolvisen elämänmuodon ja sosiaalisten instituutioiden omaleimaisuuden vuoksi, missä yhteydessä on keskeistä ryhmän suhde sen pitkään asuttamaan maahan ja luonnonvaroihin, erityisesti kyseisiin luonnonolosuhteisiin perustuvien omaleimaisten elinkeinojen kautta. (Lain perustelutekstissä)